ISSN 1896-544X

MUZEUM CZĘSTOCHOWSKIE

Częstochowskie Koło Entomologiczne

BIULETYN CZĘSTOCHOWSKIEGO KOŁA ENTOMOLOGICZNEGO

Częstochowa

Nr 9 11/2010

TREŚĆ – CONTENTS

GNIADKOWSKI JERZY:
Ważki (Odonata) w okolicach Częstochowy. Część IV
Dragonfly (Odonata) in the nearby of Częstochowa. Part IV ……...…… 2

MINKINA ŁUKASZ
Materiały do poznania chrząszczy z nadrodziny Scarabaeoidea występujących w okolicach Częstochowy, w oparciu o zbiory Muzeum Częstochowskiego i prace poprzednich badaczy na terenie Wyżyny Krakowsko–Wieluńskiej.
Materials to the knowledge of the superfamily Scarabaeoidea beetles occurring in the vicinity of Czestochowa, in the development of collections of the Museum of Czestochowa and the work of previous researchers in the Cracow-Wielun Upland 5

Zdjęcia z wypraw entomologicznych 14

Owady na papier przelane 15

Na łamach biuletynu mogą znaleźć się wszelkie istotne informacje, dotyczące fauny terenu Częstochowskiego oraz całej Polski.
Zapraszamy wszystkich entomologów (i nie tylko) do współpracy.

Ważki (Odonata) w okolicach Częstochowy. Część IV
Dragonfly (Odonata) in the nearby of Czestochowa. Part IV

Gniadkowski Jerzy, ul. Oskara Lange 7/97, Częstochowa.

ABSTRACT: The author represents in neighborhoods of Czestochowa the results of investigation. The Odonata were showed 33 species.

KEY WORDS: Odonata, Czestochowa, Masłońskie - Natalin, Poland.

WSTĘP

Autor badał kompleksowo stanowisko w miejscowości Masłońskie - Natalin, kwadrat siatki UTM [CB71], w latach 2006-2009, w tym w latach 2007-2009 monitorował ten obszar.
Badania te są kontynuacją badań fauny ważek w okolicach Częstochowy.
Stanowiska w okolicy miejscowości Poraj, nie były badane po roku 1916 (PRUFFER).

CHARAKTERYSTYKA TERENU BADAŃ

Tuż przy stacji kolejowej Masłońskie - Natalin, po stronie północno-wschodniej, znajduje się obszar o powierzchni około 3 [ha], zalany wodami opadowymi i wysiękowymi. Pośrodku silnie zabagnionego terenu utrzymuje się przez cały rok lustro wody o powierzchni około 2 [ha]. Wystają z niego kikuty drzew i pniaki porośnięte mchami i roślinami wodnymi. Brzegi zajmuje trzcina i pałka wodna (szerokolistna i wąskolistna). Występują tu także rosiczka okrągłolistna i wełnianka. Następuje sukcesja roślinna w postaci drzew liściastych, głównie brzozy i osiki, które zastępują sosnę.

Stanowisko to jest względnie stabilne ekologicznie. Nie prowadzi się tu żadnych zabiegów gospodarczych (teren prywatny). Historia tego miejsca ma związek z działalnością górniczą rud żelaza. W roku 1970 nastąpił podziemny zawał i powstało zapadlisko zapełnione wodami gruntowymi. Bardzo blisko, po stronie południowo-wschodniej, leży miejscowość Kacze Błota. Sąsiedztwo domów powoduje zakaz polowań na ptactwo wodne, co sprzyja izolacji tych błot.

Woda posiada odczyn 5 do 6 pH i co bardzo ciekawe, mimo niewielkiej głębokości około 1 metra, oraz braku zacienienia, nie nagrzewa się powyżej 20 stopni C. Poza głównym zbiornikiem istnieje w pasie trzcin jeszcze 5 małych oczek wodnych. Bardzo szczegółowo badano 2 małe oczka wraz z przylegającym pasem błot.

METODY I MATERIAŁ

Autor liczył latające osobniki przy brzegu mokradła, w pasie roślinności, na drodze piaszczystej oraz wzdłuż nasypu kolejowego. Oznaczeń dokonano na miejscu, po odłowieniu. Zidentyfikowane okazy uwalniano. Autor posiłkował się zdjęciami żywych osobników, które posiada w swoim zbiorze.

WYNIKI BADAŃ

Nazwa gatunku	Okres obserwacji	Ilość sztuk
Calopteryx splendens	**15 VII-17 VIII 2009**	**5**
C. virgo	**14 VI-30 IX 2009**	**6**
Sympecma fusca	**9V-17 VIII 2009, 27VIII, 30 IX**	**20**
Lestes sponsa	**14 VI-7I X 2009**	**20**
L. virens	**19 VI-11 X 2009**	**30**
Ischnura elegans	**18 V-27 VIII 2007**	**10**
Enallagma cyathigerum	**25 V- 29 VII 2008**	**> 50**
Pyrrhosoma nymphula	**11VI - 17 VIII 2008**	**30**
Coenargion hastulatum	**10 V-30 VII 2007**	**25**
C. puella	**9 V - 19 VII 2008**	**10**
C. pulchellum	**9 V -3 VIII 2009, 17 VIII-27IX 2009**	**5**
Gomphus vulgatissimus	**18 V -26VII 2009**	**4**
Aeschna cyanea	**25 VI-25 X 2009**	**15**
A. grandis	**28 VI - 30 X 2009**	**10**
A. isoceles	**28 VI-3 VIII 2007**	**6**

A. mixta	**19 VII - 30 X 2009**	**10**
A. subarctica*	**VII - X 2007 – 2009**	**1 para**
A. imperator	**25 V - 26 - VII 2008**	**6**
Cordulia aenea	**9 V - 24 IX 2009**	**6**
Libellula depressa	**18 V -26 VII 2008**	**6**
L. fulva !	**25 V - 29 VII 2007**	**4**
L. quadrimaculata	**9 V - 2 IX 2009**	**> 50**
Orthetrum cancellatum	**4 VII - 2 IX 2009**	**7**
O. coerulescens	**20 VI - 11VIII 2007**	**10**
Crocothemis erythraea	**19 VII - 11 VIII 2008**	**1**
Sympethrum danae	**9 VII - 30 X 2009**	**50**
S. flaveolum	**17 VII - 7 IX 2007**	**5**
S. sanguineum	**21 VII - 7 IX 2007**	**30**
S. striolatum	**4 VII - 25 X 2009**	**10**
Leucorrhina albifrons*	**28 VI - 3 VIII 2009**	**10**
L. dubia	**18 VI - 3 VIII 2009**	**20**
L. pectoralis*	**25 V - 29 VII 2009**	**15**
L. rubricunda	**8 VI - 29 VII 2009**	**15**
RAZEM 33 gatunki		

*** gatunki chronione**

! gatunki silnie zagrożone

LITERATURA

LEHMANN A., HENDRIK N. J. Libellen.

PRUFFER J., Pamiętnik fizjograficzny t. 25, Ważki okolic Częstochowy, 1918.

KRAJEWSKI S., Fauna Niebieskich Źródeł k/Julianki, Zeszyty Naukowe Uniwers. Łódzkiego, mat. Przyrodnicze, Seria II 46: 41-45, 1972.

ZAĆWILICHOWSKI J., Fauna ważek Polski, 1933.

ZAĆWILICHOWSKI J., Przyczynki do znajomości fauny ważek Polski, 1938.

TOŃCZYK G., Biuletyn Entomologiczny, 2(2): 2-4, Klucz do oznaczania ważek w Polsce, 1998 b.

URBAŃSKI J., Krytyczny przegląd ważek (Odonata) Polski. A. Marii Curie - Skłodowskiej, 1948.

SAMKIEWICZ L., ŻAK M., Ważki Śląska, Rocznik Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu, 1966.

SUMIŃSKI S., Odonata. Podręcznik do zbierania i konserwowania Zwierząt Polski, 1929.

Materiały do poznania chrząszczy z nadrodziny Scarabaeoidea występujących w okolicach Częstochowy, w oparciu o zbiory Muzeum Częstochowskiego i prace poprzednich badaczy na terenie Wyżyny Krakowsko–Wieluńskiej.

Materials to the knowledge of the superfamily Scarabaeoidea beetles occurring in the vicinity of Czestochowa, in the development of collections of the Museum of Czestochowa and the work of previous researchers in the Cracow-Wielun Upland.

Minkina Łukasz, Nierada, klekel@interia.eu

ABSTRACT: This publication contains information about the superfamily Scarabaeoidea beetles observed in the vicinity of Czestochowa in the years 2000 - 2010, and information about research conducted by previous researchers. The publication also includes information about collection of Museum of Czestochowa, and information about the five new species to the area of Czestochowa.

KEY WORDS: Scarabaeoidea, Lucanidae, Trogidae, Ochodaeidae, Geotrupidae, Bolboceratidae, Scarabaeidae, Czestochowa, Cracow – Wielun Upland, Poland.

Wstęp

Badania nad chrząszczami z nadrodziny Scarabaeoidea na Wyżynie Krakowsko – Wieluńskiej dotychczas prowadziło stosunkowo wielu badaczy. Z dawniejszych tylko Lgocki (1899-1903) i Stebnicka (1973-1976) dokładniej badali okolice Częstochowy. Stosunkowo duża ilość materiałów zebranych przez Z. Stebnicką znajduje się w zbiorach Muzeum Częstochowskiego.

Z współczesnych badaczy należałoby zwrócić uwagę na pracę Andrzeja Górza (praca dotyczy chrząszczy poławianych w całej Wyżynie Krakowsko – Częstochowskiej, jednak udało się uzyskać od autora informacje na temat owadów odnalezionych w okolicach Częstochowy), oraz Jarosława Klasińskiego (dotyczące fauny rezerwatów: Sokole Góry i Zielona Góra).

Teren badań

Badania prowadzone były w latach 2000 – 2010 i obejmowały cały powiat Częstochowski, ze szczególnym skupieniem się na gminach: Poczesna [UTM CB61], Konopiska [UTM CB62], Olsztyn [CB72], Janów [UTM CB91], oraz Wąsosz Górny [UTM CB65].

Wyniki

W ciągu około dziesięciu lat badań na terenie powiatu Częstochowskiego udało się odnaleźć 93 gatunki z nadrodziny Scarabaeoidea.

Na tle 170 gatunków krajowych stanowi około 55% fauny krajowej. Autorowi z 88 wcześniej stwierdzonych gatunków udało się odnaleźć 57 gatunków, oraz dodać do tej liczby 5 nowych wcześniej nie poławianych gatunków (*Onthophagus illyricus, Volinus conspurcatus, Nimbus contaminatus, Agrilinus nemoralis, Psammodius asper*). Gatunków chronionych nie poławiano (dokonywano jedynie ich obserwacji).

W zbiorach Muzeum Częstochowskiego spośród 93 nadmienionych gatunków odnaleźć możemy 55 spośród nich, które zostały odłowione w okolicach Częstochowy.

Wszystkie obserwacje autora zestawiono w tabeli poniżej. W tabeli umieszczono również informacje o zbiorach Muzeum Częstochowskiego, oraz obserwacje i wyniki badań wcześniejszych badaczy.

Rodzina	Gatunek	Miejsce odnalezienia (w nawiasie podano przeciętną liczebność)	Osoba stwierdzająca, rok publikacji
Lucanidae	*Lucanus cervus (Linnaeus, 1758)*	Muzeum Częstochowskie posiada w swoich zbiorach liczne okazy odłowione w latach 1950-1960 w Złotym Potoku [CB91][1], przez różne osoby	
		Złoty Potok, 2008 (obserwowano jednego samca)[2]	
	*Platycerus carabaoides (Linnaeus, 1758)**	Sokole Góry [CB72]	Klasiński, 2007
		Złoty Potok, Hutki [CB61], Kusięta [CB72], 2004-2010 (dość liczny)	
	Platycerus caprea (De Geer, 1774)	Złoty Potok	Lgocki, 1908
	*Sinodendron cylindricum (Linnaeus, 1758)**	Złoty Potok	Lgocki, 1908
		Hutki	Minkina, 2005
		Sokole Góry	Klasiński, 2007
		Złoty Potok, Olsztyn [CB72], 2005-2010 (dość liczny)	
	*Aesalus scarabaeoides (Panzer, 1794)**	Muzeum Częstochowskie posiada w swoich zbiorach dość liczne okazy odłowione w latach 1950-1960 w Złotym Potoku, przez różne osoby	
		Złoty Potok, 2009 (obserwowano jeden okaz)	
	Dorcus parallelopipedus (Hochenwarth, 1785)	Złoty Potok	Lgocki, 1908
Trogidae	*Trox hispidus (Pontoppidan, 1763)*	Częstochowa [CB62]	Lgocki, 1908
	Trox scaber (Linnaeus, 1767)	Częstochowa	Lgocki, 1908
Ochodaeidae	*Ochodaeus chrysomeloides (Schrank, 1781)*	Olsztyn	Klasiński, 2008
		Olsztyn, 2010 (obserwowano 2 osobniki)	
Geotrupidae	*Typhoeus typhoeus (Linnaeus, 1758)*	okolice Częstochowy	Stebnicka, 1976
	*Geotrupes mutator (Marsham, 1802)**	Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	Górz, 2007
		Zielona Góra	Klasiński, 2006
		Kusięta, 2008, Przymiłowice, 2009 (nieliczny)	
	*Geotrupes spiniger (Marsham, 1802)**	Wyżyna Krakowsko-Wieluńska	Lgocki, 1908
		Wyżyna Krakowsko-Wieluńska	Stebnicka, 1976
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	Górz, 2007
		Zielona Góra	Klasiński, 2006
		Nierada, 2000 (nieliczny)	

Geotrupidae	***Geotrupes stercorarius (Linnaeus, 1758)****	**Wyżyna Krakowsko- Wieluńska**	**Stebnicka, 1976**
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	**Górz, 2007**
		Zielona Góra, Sokole Góry	**Klasiński, 2006-2007**
		Nierada, 2000 (dość rzadki)	
	Anoplotrupes stercorosus (Hartmann, 1791)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Wyżyna Krakowsko-Wieluńska	**Stebnicka, 1976**
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	**Górz, 2007**
		Zielona Góra, Sokole Góry	**Klasiński, 2006-2007**
		Nierada, Poczesna, Korwinów, Kusięta, Olsztyn, Złoty Potok, Kule, Hutki, 2000-2010 (bardzo liczny)	
	Trypocopris vernalis (Linnaeus, 1758)*	**Częstochowa**	**Lgocki, 1908**
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	**Górz, 2007**
		Zielona Góra, Sokole Góry	**Klasiński, 2006-2007**
		Olsztyn, Julianka, Hutki, 2000-2010 (dość częsty)	
Bolboceratidae	***Odontaeus armiger (Scopoli, 1772)***	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
Scarabaeidae	***Copris lunaris (Linnaeus, 1758)****	**Kruszyna [CB74]**	**Lgocki, 1908**
		Wyżyna Krakowsko-Wieluńska	**Stebnicka, 1976**
		Zielona Góra [CB72], Sokole Góry	**Klasiński, 2006-2007**
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	**Górz, 2007**
		Kusięta, Przymiłowice [CB72], Olsztyn, Złoty Potok (liczny) 2008-2010	
	Caccobius schreberi (Linnaeus, 1767)	**Kruszyna**	**Lgocki, 1908**
	Onthophagus coenobita (Herbst, 1783)*	**Kruszyna**	**Lgocki, 1908**
		Wyżyna Krakowsko-Wieluńska	**Stebnicka, 1976**
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	**Górz, 2007**
		Sokole Góry	**Klasiński, 2007**
		Kusięta, 2008 (dość rzadki)	
	Onthophagus fracticornis (Preyssler, 1790)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		okolice Częstochowy	**Stebnicka, 1976**
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	**Górz, 2007**
		Sokole Góry	**Klasiński, 2007**
		Nierada, Poczesna, Korwinów [CB62], Kusięta, Złoty Potok, 2000-2010 (najpospolitszy z rodzaju)	
	Onthophagus illyricus (Scopoli, 1763)	**Kule [CB67], 2009 (bardzo rzadki)**	
	Onthophagus joannae Goljan, 1953*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Goljan, 1953**
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	**Górz, 2007**
		Przymiłowice, 2009 (w miejscu występowania dość liczny)	
	Onthophagus nuchicornis (Linnaeus, 1758)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Wyżyna Krakowsko-Wieluńska	**Stebnicka, 1976**
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	**Górz, 2007**
		Zielona Góra, Sokole Góry	**Klasiński, 2006-2007**

Scarabaeidae		**Nierada, 2004 (dość liczny); Kusięta, 2007-2008 (dość rzadki); Słowik, 2009 (bardzo liczny)**	
	Onthophagus ovatus (Linnaeus, 1767)*	**Kruszyna**	**Lgocki, 1908**
		Wyżyna Krakowsko-Wieluńska	**Goljan, 1953**
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	**Górz, 2007**
		Zielona Góra	**Klasiński, 2006**
		Nierada, Poczesna, Korwinów, Kusięta, Olsztyn, Złoty Potok, Kule, 2000-2010 (liczny)	
	Onthophagus semicornis (Panzer, 1798)	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Wyżyna Krakowsko-Wieluńska	**Stebnicka, 1976**
		Nierada, 2004 (bardzo rzadki)	
	Onthophagus similis Scriba, 1790*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Stebnicka, 1976**
		Nierada, 2000 (dość rzadki)	
	Onthophagus taurus (Schreber, 1759)*	**Mstów[CB83], Złoty Potok**	**Stebnicka, 1976**
		Kule, 2008-2009 (dość liczny)	
	Onthophagus verticicornis (Laicharting, 1781)	**Ostrowy k. Blachowni [CB64]**	**Lgocki, 1908**
		okolice Częstochowy	**Stebnicka, 1976**
	Onthophagus vitulus (Fabricius, 1776)	**okolice Częstochowy**	**Stebnicka, 1976**
	Oxyomus silvestris (Scopoli, 1763)	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Zielona Góra	**Klasiński, 2006**
	Colobopterus subterraneus (Linnaeus, 1758)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		okolice Częstochowy	**Stebnicka, 1976**
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	**Górz, 2007**
		Sokole Góry	**Klasiński, 2007**
		Nierada, 2004; Kolonia Borek [CB61], 2009 (dość liczny)	
	Colobopterus erraticus (Linnaeus, 1758)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Mstów, Jaskrów, Mirów [CB73]	**Stebnicka, 1976**
	Teuchestes fossor (Linnaeus, 1758)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		okolice Częstochowy	**Stebnicka, 1976**
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	**Górz, 2007**
		Zielona Góra, Sokole Góry	**Klasiński, 2006-2007**
		Kusięta, 2007; Poczesna, 2009 (dość liczny)	
	Teuchestes haemorrhoidalis (Linnaeus, 1758)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Mirów, Sokole Góry	**Stebnicka, 1976**
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	**Górz, 2007**
		Zielona Góra	**Klasiński, 2006**
		Nierada, 2004 (nieliczny)	
	Biralus satellitius (Herbst, 1789)	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
	Ammoecius brevis (Erichson, 1848)	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Stebnicka, 1976**
	Limarus zenkeri Germar, 1813	**Kruszyna**	**Lgocki, 1908**
		Hutki, 2009 (bardzo rzadki)	
	Acrossus rufipes (Linnaeus, 1758)*	**Wyżyna Krakowsko–Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		okolice Częstochowy	**Stebnicka, 1976**
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	**Górz, 2007**

Scarabaeidae		**Zielona Góra, Sokole Góry**	**Klasiński, 2006-2007**
		Nierada, 2000; Kolonia Borek, 2009 (bardzo liczny)	
	Acrossus luridus (Fabricius, 1775)*	**Wyżyna Krakowsko–Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Mstów	**Stebnicka, 1976**
	Acrossus depressus (Kugelann, 1792)*	**Wyżyna Krakowsko–Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Kręciwilk [CB62]	**Stebnicka, 1976**
		Korwinów, 2007-2010 (nieliczny)	
	Trichonotulus scrofa (Fabricius, 1787)	**Wyżyna Krakowsko–Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
	Volinus sticticus (Panzer, 1798)*	**Wyżyna Krakowsko–Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Wyżyna Krakowsko–Wieluńska	**Stebnicka, 1976**
		Poczesna, 2008 (dość rzadki)	
	Volinus conspurcatus (Linnaeus, 1758)	**Nierada, 2000; Kusięta, 2008 (nieliczny)**	
	Volinus distinctus (O. F. Müller, 1776)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Wyżyna Krakowsko-Wieluńska	**Stebnicka, 1976**
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	**Górz, 2007**
		Zielona Góra, Sokole Góry	**Klasiński, 2006-2007**
		Nierada, Poczesna, Korwinów, Kusięta, Olsztyn, Złoty Potok, 2000-2010 (bardzo liczny)	
	Volinus melanostictus W. L. Schmidt, 1840	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	**Górz, 2007**
	Volinus tessulatus (Paykull, 1798)	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Stebnicka, 1976**
	Nimbus contaminatus (Herbst, 1783)	**Nierada, Poczesna, 2009 (gatunek w roku pojawu dość liczny)**	
	Melinopterus prodromus (Brahm, 1790)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Wyżyna Krakowsko-Wieluńska	**Stebnicka, 1976**
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	**Górz, 2007**
		Zielona Góra	**Klasiński, 2006**
		Nierada, Poczesna, Korwinów, Kusięta, Olsztyn, Złoty Potok, 2000-2010 (najpospolitszy przedstawiciel rodziny)	
	Melinopterus sphacelatus (Panzer, 1798)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Wyżyna Krakowsko-Wieluńska	**Stebnicka, 1976**
	Melinopterus circumcinctus W. L. Schmidt, 1840	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
	Melinopterus consputus Creutzner, 1799	**Wyżyna Krakowsko- Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
	Esymus merdarius (Fabricius, 1775)*	**Gatunek ten znajduje się w zbiorach Muzeum Częstochowskiego, odnaleziony w Mirowie przez Z. Stebnicką w 1973 roku**	
	Orodalus pusillus (Herbst, 1789)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Mstów	**Stebnicka, 1976**
		Nierada, 2005 (dość rzadki)	

Scarabaeidae	***Orodalus coenosus (Panzer, 1798)****	**Zielona Góra**	**Stebnicka, 1976**
		Olsztyn, 2007	**Górz–informacja przekazana drogą emailową**
	Orodalus paracoenosus Balthasar et Hrubant, 1960*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Stebnicka, 1976**
		Nierada, 2000 (dość rzadki)	
	Orodalus biguttatus Germar, 1824*	**Kruszyna**	**Lgocki, 1908**
		okolice Częstochowy	**Stebnicka, 1976**
	Orodalus quadriguttatus (Herbst, 1783)	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
	Orodalus quadrimaculatus (Linnaeus, 1761)	**okolice Częstochowy**	**Stebnicka, 1976**
	Calamosternus granarius (Linnaeus, 1767)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Jaskrów	**Stebnicka, 1976**
		Zielona Góra	**Klasiński, 2006**
		Nierada, 2005; Rększowice, 2009 (dość liczny)	
	Aphodius fimetarius (Linnaeus, 1758)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Wyżyna Krakowsko-Wieluńska	**Stebnicka, 1976**
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	**Górz, 2007**
		Zielona Góra, Sokole Góry	**Klasiński, 2006-2007**
		Nierada, Poczesna, Korwinów, Kusięta, Olsztyn, Złoty Potok, 2000-2010 (bardzo liczny)	
	Aphodius foetens (Fabricius, 1787)*	**Kruszyna**	**Lgocki, 1908**
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	**Górz, 2007**
		Sokole Góry	**Klasiński, 2007**
		Kolonia Borek, 2009 (dość liczny)	
	Aphodius foetidus (Herbst, 1783)	**Częstochowa**	**Lgocki, 1908**
	Bodilus sordidus (Fabricius, 1775)*	**Jaskrów, Sokole Góry, Mirów**	**Stebnicka, 1976**
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	**Górz, 2007**
		Zielona Góra, Sokole Góry	**Klasiński, 2006-2007**
		Poczesna, 2009 (liczny)	
	Bodilus rufus (Moll, 1782)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Wyżyna Krakowsko-Wieluńska	**Stebnicka, 1976**
		Wyżyna Krakowsko-Częstochowska	**Górz, 2007**
		Sokole Góry	**Klasiński, 2006**
		Kusięta, Nierada, Poczesna, 2000-2010 (bardzo liczny)	
	Agrilinus nemoralis Erichson, 1848	**Hutki, 2004-2009 (postacie dorosłe dość rzadko spotykane, larwy znacznie częściej odnajdywane)**	
	Agrilinus ater (De Geer, 1774)*	**Gatunek ten znajduje się w zbiorach Muzeum Częstochowskiego, odnaleziony w Złotym Potoku przez Z. Stebnicką w 1973 roku**	
		Korwinów, 2010 (nieliczny)	
	Agrilinus tenellus Say, 1823*	**Złoty Potok**	**Lgocki, 1908**
		Zielona Góra	**Stebnicka, 1976**
		Zielona Góra	**Klasiński, 2006**
		Nierada, 2004 (rzadki)	

Scarabaeidae	***Heptaulacus testudinarius (Fabricius, 1775)***	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
	Heptaulacus sus (Herbst, 1783)	**Kruszyna**	**Lgocki, 1908**
	Psammodius asper (Fabricius, 1775)	**Nierada, 2004 (w miejscu pojawu dość liczny)**	
	Rhysemmus germanus (Linnaeus, 1767)	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
	Serica brunnea (Linnaeus, 1758)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Zielona Góra, Sokole Góry	**Klasiński, 2006-2007**
		Nierada, Hutki, Olsztyn, Złoty Potok, 2000-2010 (nieliczny)	
	Maladera holosericea (Scopoli, 1772)*	**Zielona Góra, Sokole Góry**	**Klasiński, 2006-2007**
		Nierada, Olsztyn, Janów, 2005-2009 (nieliczny)	
	Omaloplia nigromarginata (Herbst, 1785)*	**Kawodrza**	**Lgocki, 1908**
		Zielona Góra	**Klasiński, 2006**
		Olsztyn, 2008; Złoty Potok, 2009 (dość rzadki)	
	Amphimallon solstitialis (Linnaeus, 1758)*	**Muzeum Częstochowskie posiada bardzo liczne okazy z okolic Częstochowy**	
		Sokole Góry	**Klasiński, 2006**
		Nierada, Poczesna, Korwinów, Olsztyn, Złoty Potok, 2000-2010 (bardzo liczny)	
	Amphimallon assimilis (Herbst, 1790)	**Trzebno [CB81]**	**Lgocki, 1908**
	Polyphylla fullo (Linnaeus, 1758)*	**Muzeum Częstochowskie posiada nieliczne okazy odłowione we wsi Kusięta**	
		Zielona Góra	**Klasiński, 2006**
		Kusięta, 2008 (obserwowano jeden okaz), Olsztyn, 2010 (odnaleziono jeden martwy okaz)	
	Melolontha melolontha (Linnaeus, 1758)*	**Muzeum Częstochowskie posiada bardzo liczne okazy z okolic Częstochowy**	
		Zielona Góra, Sokole Góry	**Klasiński, 2006-2007**
		Nierada, Poczesna, Korwinów, Olsztyn, Złoty Potok, 2000-2010 (w różne lata liczebność waha się od nielicznych obserwowanych okazów, w inne natomiast miał masowy pojaw)	
	Melolontha hippocastani Fabricius, 1801*	**Muzeum Częstochowskie posiada liczne okazy z okolic Częstochowy**	
		Zielona Góra, Sokole Góry	**Klasiński, 2006-2007**
		Olsztyn, 2008-2010 (nieliczny)	
	Hoplia graminicola (Fabricius, 1792)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Zielona Góra	**Klasiński, 2006**
		Nierada, 2000-2010; Olsztyn, 2008 (dość liczny)	
	Anisoplia segetum (Herbst, 1783)	**Zielona Góra**	**Klasiński, 2006**
		Kule, 2008; Olsztyn, 2008-2010 (dość liczny)	
	Anomala dubia (Scopoli, 1763)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Zielona Góra	**Klasiński, 2006**

Scarabaeidae		**Nierada, Poczesna, Kusięta, Korwinów, Olsztyn, Złoty Potok, 2000-2010 (dość liczny)**	
	Phyllopertha horticola (Linnaeus, 1758)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Zielona Góra	**Klasiński, 2006**
		W okolicach Częstochowy masowy	
	Oryctes nasicornis (Linnaeus, 1758)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Hutki	**Minkina, 2005**
		Sokole Góry	**Klasiński, 2007**
		Nierada, 2005-2006 (dość rzadki)	
	Osmoderma barnabita Motschulsky, 1845*	**Muzeum Częstochowskie posiada kilka okazów odłowionych w Złotym Potoku, z etykietami O. eremita**	
		Złoty Potok 2007-2009 (obserwowano nieliczne okazy)	
	Gnorimus nobilis (Linnaeus, 1758)	**Hutki**	**Minkina, 2005**
		Złoty Potok, 2008-2010 (nieliczny)	
	Epicometis hirta (Poda, 1761)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Zielona Góra, Sokole Góry	**Klasiński, 2006-2007**
		Olsztyn, 2008; Kusięta, 2007; Złoty Potok, 2010 (dość liczny)	
	Oxythyrea funesta (Poda, 1761)	**Zielona Góra, Sokole Góry**	**Klasiński, 2006-2007**
		Nierada, 2009-2010; Olsztyn, 2005-2010; Złoty Potok, 2005-2010 (w ostatnich latach zwiększył swój zasięg występowania i liczebność; obecnie dość liczny)	
	Cetonia aurata (Linnaeus, 1761)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Zielona Góra, Sokole Góry	**Klasiński, 2006-2007**
		Nierada, Olsztyn, Złoty Potok, Hutki, Kule, 2000-2010 (liczny)	
	Netocia (Liocola) lugubris (Herbst, 1786)	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Zielona Góra	**Klasiński, 2006**
		Kusięta, 2009 (bardzo rzadki)	
	Netocia (Potosia) cuprea metallica (Herbst, 1782)*	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
		Zielona Góra	**Klasiński, 2006**
		Nierada, 2005, 2008; Biskupice, 2007; Złoty Potok, 2008-2010 (nieliczny)	
	Trichius zonatus Germar, 1831	**Wyżyna Krakowsko-Wieluńska**	**Lgocki, 1908**
	Valgus hemipterus (Linnaeus, 1758)	**Zielona Góra, Sokole Góry**	**Klasiński, 2006-2007**
		Olsztyn, 2008 (rzadki)	

[1] - wartość UTM,

[2] - w scalonych wierszach wpisano miejsce i rok odnalezienia owadów przez autora; w nawiasach podano przeciętną częstość występowania w okolicach Częstochowy,

*** - gatunek znajdujące się w zbiorach Muzeum Częstochowskiego (łowiony w okolicach Częstochowy).**

Literatura

Lgocki H. 1908. Chrząszcze (Coleoptera) zebrane w okolicy Częstochowy w Królestwie Polskim w latach 1899-1903. Spraw. Kom. Fizyogr. Kraków, pp: 18-151

Stebnicka Z. 1976. Żukowate–Scarabaeidae. Grupa podrodzin: Scarabaeidae laparosticti. Klucze do oznaczania owadów Polski, Warszawa, XIX, 28a, pp: 1-138

Stebnicka Z. 1978. Żukowate–Scarabaeidae. Grupa podrodzin: Scarabaeidae pleurosticti. Klucze do oznaczania owadów Polski, Warszawa, XIX, 28b, pp: 1-63

Baraud J. 1992. Coleopteres Scarabaeoidea d'Europe. – Faune de France, Paris, pp: 1-867

Bunalski M. 1994b. Rewizja danych o występowaniu w Polsce gatunków z rodzaju Homoloplia Stephens, 1830 (Coleoptera: Melolonthidae: Sericinae). Wiad. Ent. Poznań, 13, pp: 153-156

Bunalski M., 1996. Omaloplia nigromarginata (Herbst, 1785) (Coleoptera, Melolonthidae) w Polsce. Wiad. Entomol. t.15, nr.2, pp: 121

Kubisz D., Kuśka A., Pawłowski J. 1998. Czerwona lista chrząszczy (Coleoptera) Górnego Śląska, Raporty i opinie 3, pp: 1-62

Bunalski M. 1999. Die Blatthornkäfer Mitteleeuropas, Coleoptera, Scarabaeidae, Bratislava, pp: 1-80

Browne, J., Scholtz, C.H. 1999. A phylogeny of the families of Scarabaeoidea (Coleoptera). Syst. Ent., 24: 51-84.

Minkina Ł. 2005. Badania nad chrząszczami (Coleoptera) okolic Częstochowy. Biuletyn Częstochowskiego Koła Entomologicznego Nr 3

Klasiński J. 2006. Chrząszcze (Coleoptera) rezerwatu leśnego „Zielona Góra" w Jurajskim Parku Krajobrazowym. Część II. Biuletyn Częstochowskiego Koła Entomologicznego Nr 5

Górz A. 2007. Changes in the coprofagous beetle fauna of the Scarabaeoidae (Coleoptera) superfamily on the Krakow-Czestochowa Upland, Polskie Pismo Entomologiczne, Bydgoszcz, pp: 1-8

Klasiński J. 2007. Chrząszcze (Coleoptera) rezerwatu Sokole Góry w Jurajskim Parku Krajobrazowym. Biuletyn Częstochowskiego Koła Entomologicznego Nr 6

Audisio P. 2007 et all. Updating the taxonomy and distribution of the european Osmoderma, and strategies for their conservation, Fragmenta entomologica, Roma, 39 (2), pp: 273-290

Klasiński J., Minkina Ł., 2008. Interesujące chrząszcze odłowione w okolicach Częstochowy w 2008 roku. Biuletyn Częstochowskiego Koła Entomologicznego Nr 7

http://coleoptera.ksib.pl

http://www.entomo.pl/checklist

Zdjęcia z wypraw entomologicznych

foto: Tomasz Geisler

Paź królowej
***Papilio machaon*, L., 1758**

Modraszek korydon
***Polyommatus coridon*, Poda, 1761**

Rusałka admirał
***Vanessa atalanta*, L., 1758**

Mieniak strużnik
***Apatura ilia*, Denis & Schiffermüller, 1775**

Dostojka malinowiec
***Argynnis paphia*, L., 1758**

Rusałka pawik
***Inachis io*, L., 1758**

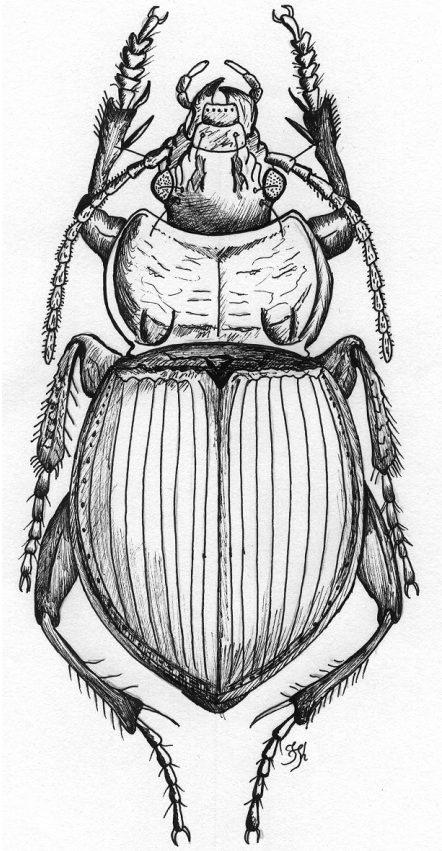

Rys. 1. Myas chalybaeus (PALLIARDI, 1825), Carabidae, Pterostichini, Bułgaria, Pirin. Autor Jarosław Klasiński.

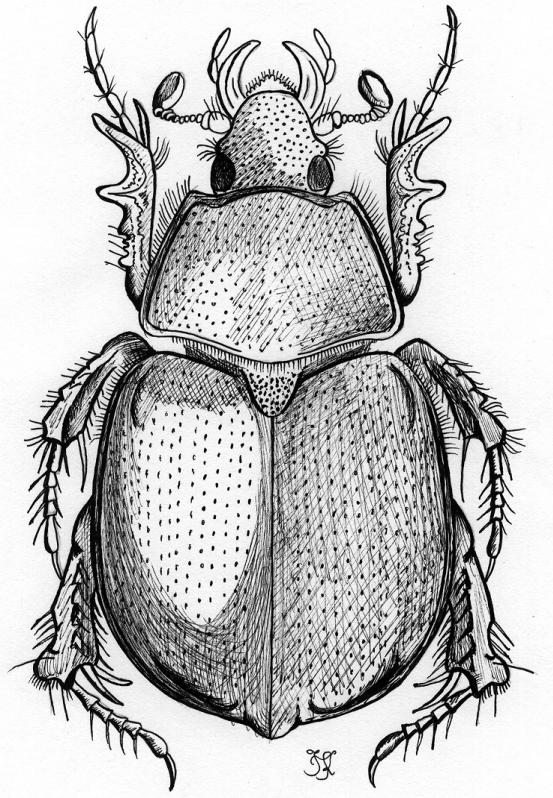

Rys. 2. Hybosorus illigeri, REICHE, 1853, Hybosoridae, Bułgaria, Pirin. Autor Jarosław Klasiński.

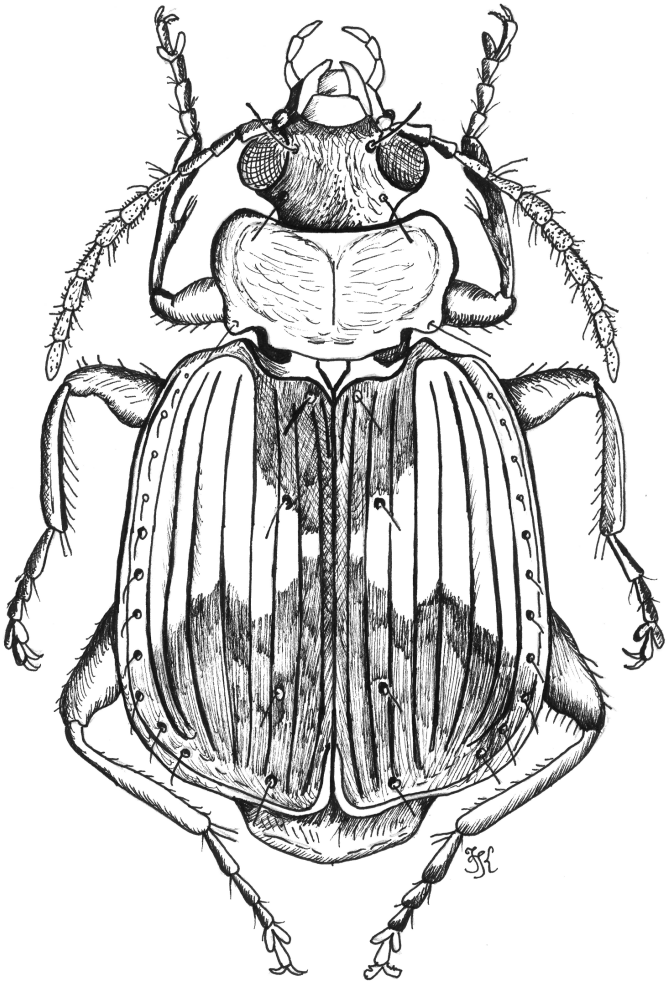

Rys. 3. Lebia scapularis (FOURCROY, 1785), Carabidae, Lebiini, Bułgaria, Pirin. Autor Jarosław Klasiński.

Częstochowskie Koło Entomologiczne
MUZEUM CZĘSTOCHOWSKIE
Aleja N. M. P. 45A
42-200 Częstochowa
tel. 0-34 324 44 24, tel. / fax. 324 32 75
www.muzeumczestochowa.pl

www.czkent.entomo.pl

kontakt:
Przewodniczący Koła: Jarosław Klasiński, tel. 34 3616727
redakcja: Geisler T., Klasiński J.
współpraca:

Wskazówki dla autorów:

Pliki w formacie Microsoft Word (2000). Marginesy: górny 1.5 cm i dolny - 2 cm, lewy i prawy - 1 cm. Nagłówek - 1 cm, stopka - 1 cm.
Czcionka tytułu: Albertus Extra Bold CE, wielkość 16 pt., czcionka tekstu głównego: Times New Roman CE, wielkość 14 pt. (bold), tekst w tabelach 12-14 pt. Pojedyncze odstępy między liniami.
Rysunki max. 12x12 cm, format: jpg, bmp.
Podpisy pod rysunkami wyśrodkowane, 14 pt. (bold).
Wykazy gatunków i listy sporządzane w tabelach.
Literatura podana alfabetycznie i chronologicznie.